

Gemeente
Wormerland

Kansengelijkheid & Verbinding

Samen zorgen we ervoor dat iedereen in de gemeente Wormerland mee kan doen

Foto genomen op buurtcamping Wormerland

Lokale agenda inclusie & diversiteit

Lokale agenda inclusie & diversiteit

In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap goedgekeurd. Dit verdrag gaat over alle soorten beperkingen die het meedoen in de samenleving moeilijk kunnen maken. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziektes. Mensen ervaren deze beperkingen in verschillende fases van hun leven: als kind, jongere, volwassene en oudere. Naast dit VN-verdrag stelt ook het Besluit toegankelijkheid dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin ze uitleggen hoe ze werken aan meer toegankelijkheid. Ook buiten het sociaal domein.

Diversiteit gaat om de variatie tussen mensen, bijvoorbeeld verschillen in afkomst, cultuur, leeftijd, geslacht, of ideeën. Inclusie betekent dat iedereen mee kan doen en dat niemand wordt uitgesloten of gediscrimineerd. Het gaat erom dat:

- Iedereen gelijke kansen krijgt
- Zelf regie heeft over zijn of haar leven
- En toegang heeft tot dezelfde diensten en voorzieningen als mensen zonder beperking.

Inclusie gaat over meer dan alleen mensen met een beperking. Het gaat ook om andere groepen die om verschillende redenen niet altijd volledig kunnen meedoen in de samenleving. Bijvoorbeeld omdat ze in hun omgeving worden benadeeld vanwege hun leeftijd, afkomst, seksuele voorkeur of genderidentiteit. Elke gemeente mag zelf bepalen of ze deze groepen meenemen in hun inclusiebeleid. Wormerland heeft besloten dit wel te doen, vanaf het begin.

Niet alle voorzieningen hoeven meteen helemaal toegankelijk te zijn. Dit gebeurt stap voor stap. Maar bij nieuw beleid moet de gemeente Wormerland altijd rekening houden met mensen met een beperking. Het VN-Verdrag zegt dat nieuw beleid of nieuwe producten moeten passen bij het idee 'design for all'. Dit betekent dat bij het ontwerpen van beleid altijd wordt uitgegaan van 'iedereen kan het gebruiken'. Niet alleen de 'gemiddelde gebruiker'. Zo sluiten we niemand buiten. Dat betekent ook dat deze agenda niet op zichzelf staat, maar in samenhang gezien moet worden met andere beleid van de gemeente.

Samenvattend is deze lokale agenda een eerste stap naar een inclusiever en diverser Wormerland. Dit doen we niet alleen omdat iedereen gelijke kansen verdient, maar ook omdat inwoners zich gelukkiger en meer betrokken voelen als ze gelijk behandeld worden. Inclusie en diversiteit zijn brede onderwerpen. Daarom heeft de gemeente hulp gevraagd aan haar sociale partners. Eind november 2024 was er een gezamenlijke werksessie, waar deze lokale inclusie- en diversiteitagenda uit voort is gekomen. Partners hebben ook meegelezen op een conceptversie van de agenda. Daarna hadden we in november 2025 een informele sessie met raadsleden. Waar mogelijk hebben we ook input uit deze sessie verwerkt in de agenda.

In deze lokale agenda beginnen we met een uitleg waar we precies op doelen als we het hebben over inclusie en diversiteit. Daarna volgt een lijst van groepen waarvan we weten dat zij niet altijd gelijke kansen hebben om mee te doen. Vervolgens omschrijven we aan de hand van vier thema's wat onze doelen zijn en met welke acties we aan de slag gaan. Tot slot leggen we uit hoe we dit thema blijvend willen aanpakken, met een concrete planning en financiële kaders.

Inhoudsopgave

1. Wat bedoelen wij met een inclusief en divers Wormerland?.....	5
2. Om welke groepen inwoners gaat het?.....	6
3. Onze thema's, doelstellingen en acties	8
<i>Thema 1 Toegankelijkheid</i>	8
<i>Thema 2 Bewustwording</i>	10
<i>Thema 3 Vieren van verschillen</i>	11
<i>Thema 4 Monitoren en netwerken</i>	12
4. Planning van de actiepunten	14
5. Financiën	15

1. Wat bedoelen wij met een inclusief en divers Wormerland?

Eind november 2024 vond een werksessie plaats met onze sociale partners. Als gemeente Wormerland vonden we het belangrijk om hen vanaf het begin te betrekken bij het ontwikkelen van deze lokale agenda. Tijdens de sessie hebben we de partners twee vragen gesteld: hoe definieer jij inclusie & diversiteit? En welke doelstellingen zijn volgens jullie nodig om dit te realiseren?

Op de eerste vraag kwamen veel verschillende antwoorden. We ontdekten dat het moeilijk is om beide begrippen in één zin samen te vatten zonder de bijdrage van onze sociale partners tekort te doen. Daarom hebben we ervoor gekozen om inclusie en diversiteit te verwoorden in een statement, gebaseerd op de diverse standpunten van onze partners. Het resultaat hiervan, de gezamenlijk opgestelde visie, is hieronder weergegeven. We zijn van plan om deze visie voor te leggen aan nog meer maatschappelijke partners en hen te vragen deze te onderschrijven. Naast deze gezamenlijke visie zijn er doelstellingen en acties geselecteerd op verschillende thema's om mee aan de slag te gaan. In hoofdstuk drie vertellen we hier meer over.

Bij ons in de gemeente Wormerland.

Mag iedereen zichzelf zijn.

Omarmen we verschillen, ook wanneer ze moeilijk te overbruggen lijken.

We staan met elkaar in verbinding en doen actief mee.

We nemen verantwoordelijkheid voor onszelf.

We begrijpen dat het leven een balans van geven en nemen is.

We kijken naar elkaar om.

We zijn nieuwsgierig en behandelen elkaar met respect.

2. Om welke groepen inwoners gaat het?

Als gemeente kunnen we niet genoeg benadrukken dat we iedere inwoner in de eerste plaats willen benaderen als mens en niet als een hokje. Tegelijkertijd erkennen we de realiteit dat sommige groepen inwoners meer te maken hebben met kansongelijkheid dan anderen. Hoewel we de onderlinge verschillen willen begrijpen, willen we deze niet benadrukken of vergroten. Maar juist waarderen en werken aan het versterken van onderlinge verbinding. We zijn allemaal uniek, en dat is iets om te koesteren, zolang we maar met elkaar in contact blijven.

Bij het opstellen van deze agenda hebben we vooral gekeken naar welke inwoners te maken kunnen krijgen met ongelijke kansen op basis van wettelijke discriminatiegronden. We begrijpen dat er meer groepen zijn die worstelen met gelijke kansen. Maar we hopen en denken dat de thema's en acties van deze agenda in bredere zin bijdragen aan kansengelijkheid. Het gaat om de volgende groepen:

Mensen met een (fysieke en geestelijke) beperking. We houden rekening met het onderscheid tussen aangeboren en niet-aangeboren letsel. Niet-aangeboren letsel kan bijvoorbeeld komen door een verkeersongeluk of een herseninfarct. We zien ook steeds vaker **mensen met onbegrepen gedrag**. Dit kan komen door psychische problematiek. Maar hier vallen ook inwoners met dementie of Alzheimer onder.

Senioren. Leeftijd zou nooit een reden mogen zijn om iemand uit te sluiten of slecht te behandelen, maar helaas komt dit vaak voor. Uit onderzoek van ouderenbond ANBO-PCOB blijkt dat 1 op de 3 ouderen hiermee te maken krijgt.

Vrouwen. Vrouwen hebben vaker te maken met ongelijke behandeling. Er is een kans dat zij minder verdienen of vaker te maken hebben met (seksuele) intimidatie. Volgens kennisinstituut Atria heeft 40% van de vrouwen in Nederland te maken (gehad) met seksuele intimidatie op werk. 41% van de vrouwen heeft in haar leven te maken (gehad) met fysiek en/of seksueel geweld.

Culturele en/of etnische minderheden In 2025 was de herkomst van de inwoners van gemeente Wormerland volgens het CBS als volgt: 83% kwam uit Nederland, 5,4% uit andere Europese landen en 12% uit landen buiten Europa. Dit zijn ook **onthemden en statushouders**. Volgens het KIS-onderzoek (2018) heeft vooral deze groep vaak moeite om financieel zelfredzaam te worden. Veel van hen raken verstrikt in het systeem van zorgtoeslagen, naheffingen, eigen risico en afrekeningen. Bovendien vinden veel ze niet de juiste weg naar de juiste hulp, door het grote aantal instanties waar zij mee te maken hebben. Taalkennis speelt ook een belangrijke rol als knelpunt. Al deze uitdagingen zorgen ervoor dat nieuwkomers niet altijd gelijke kansen krijgen, minder regie over hun eigen leven hebben en zich soms minder geaccepteerd voelen.

LHBTQIA+ Mensen uit deze gemeenschap geven aan dat de acceptatie van LHBTQIA+ personen achteruitgaat. Minder dan de helft (47 procent) van hen heeft het gevoel dat het goed gaat, wat het laagste percentage is in de jaarlijkse peiling van het Opiniepanel van EenVandaag in 2024. Tijdens de werksessie eind november 2024 was ook de Zaanse Regenboog aanwezig. Ook zij gaven aan dat er in de Zaanstreek helaas nog veel te winnen valt op het gebied van inclusie en het vieren van diversiteit.

In deze uitvoeringsagenda houden we rekening met intersectionaliteit. Intersectionaliteit is een moeilijk woord voor het idee dat mensen vaak meerdere identiteiten en ervaringen tegelijkertijd hebben, die met elkaar kunnen kruisen. Bijvoorbeeld een vrouwelijke inwoner met een beperking. In dit geval zijn verschillende vormen van kansenongelijkheid met elkaar verweven.

Ze kan door zowel haar geslacht als haar beperking nadelen ondervinden. Kortom, wij kijken naar zoveel mogelijk verschillende factoren die een rol kunnen spelen bij kansenongelijkheid.

3. Onze thema's, doelstellingen en acties

We willen in Wormerland aan de slag met vier thema's: toegankelijkheid, bewustwording, vieren van verschillen en monitoren & netwerken. Samen met partners is gekeken met welke doelstellingen we binnen deze thema's aan de slag moeten gaan en welke acties we hiervoor zouden kunnen doen.

Thema 1 Toegankelijkheid

We willen een toegankelijke gemeente zijn voor al onze inwoners. Dat betekent dat:

- **De gemeente duidelijk en begrijpelijk communiceert**
- **In Wormerland mensen met een specifieke woonbehoefte terecht kunnen**
- **We bij de inrichting van de openbare ruimte rekening houden met inclusie**

Onze acties

De gemeente doet al verschillende dingen die bijdragen aan de doelstellingen voor toegankelijkheid. Bij grote projecten in de openbare ruimte vindt er participatie plaats en wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigen. Dit draagt bij inclusieve openbare ruimte. Daarnaast maken we gebruik van richtlijnen van kennisplatform CROW en maken we bij inkoop gebruik van standaard Stedenbouwkundig Programma van Eisen. Beiden houden rekening met toegankelijkheid en inclusie. Tot slot wordt aandacht besteed aan inclusieve speeltuinen. We helpen mensen voor wie online zaken en moeilijke brieven een uitdaging zijn. Bijvoorbeeld door spreekuren van onze Sociaal Raadsliden en het Informatiepunt voor digitale vragen in de Bieb.

De komende jaren willen we met de volgende acties aan de slag om verder te werken aan een toegankelijk Wormerland:

- **Inclusief bouwen.** Bij nieuwbouw houden we ook rekening met ouderen en aandachtsgroepen - een opgave vanuit het Rijk. Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen en wijken willen we rekening houden met een evenwichtige verdeling van kwetsbare groepen en hun behoeften aan bepaalde voorzieningen. Hier hoort ook inclusief bouwen bij.
- **Concrete stappen om duidelijk en begrijpelijk te communiceren.** Wij willen onze brieven simpeler schrijven. Op dit moment zijn we daarom bezig met een pilot waarbij we standaardbrieven die worden verstuurd vanuit de afdelingen Werk & Inkomen en de WMO herschrijven naar B1 niveau. De brieven worden makkelijker leesbaar en ingewikkelde juridische termen worden eruit gehaald. Ook zijn er af en toe trainingen voor onze medewerkers om toegankelijke en begrijpelijke teksten te schrijven.

- **Een toegankelijke en gebruiksvriendelijke sociale kaart.** Inclusie start met een goed beeld van het sociale weefsel van de gemeente Wormerland. Op deze sociale kaart komen alle sociaal maatschappelijke partners te staan. Dit zullen professionele partijen zijn, maar ook informele zoals kerken, sport, -en cultuurverenigingen. Daarnaast onderzoeken we of we op de sociale kaart kunnen vermelden welke gebouwen gebruiksvriendelijk zijn voor inwoners met een rolstoel.
- **Een programma digitale toegankelijkheid en inclusie.** Binnen dit programma gaan we onze website en applicaties meer toegankelijk maken en willen we zorgen voor meer bewustwording in de organisatie over toegankelijkheid en inclusie.
- **Onderzoek inclusieve veiligheidsbeleving (openbare ruimte).** We doen onderzoek naar objectieve en subjectieve veiligheid van vrouwen in Wormerland. Op deze manier weten we hoe we meer inclusief kunnen werken aan de veiligheid in Wormerland.

Thema 2 Bewustwording

Soms hebben mensen (onbewust) vooroordelen over elkaar. Deze vooroordelen kunnen zorgen voor ongelijke kansen, uitsluiting en discriminatie. Bewustwording is daarom een belangrijk thema binnen deze agenda. Hierbij willen we oog houden voor verschillende belevingen met betrekking tot diversiteit en inclusie. We hebben de volgende doelstellingen als het gaat om bewustwording:

- **Kennis en begrip vergroten**
- **De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld**

Onze acties

Op allerlei manieren zijn we al bezig met bewustwording. Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland (voorheen Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek-Waterland, hierna Discriminatie.nl) ontvangt subsidie van de gemeente. Ze zijn het meldpunt voor discriminatie. Alle inwoners van Wormerland die discriminatie ervaren kunnen terecht bij het meldpunt. Discriminatie.nl helpt deze inwoners. Ook organiseren zij preventief activiteiten. Bijvoorbeeld gastlessen op scholen. Daarnaast doen we als gemeente mee aan uitingen die bijdragen aan het veranderen van de sociale norm. De sociale norm gaat over wat we als mensen 'normaal' vinden of 'wat hoort'. Door bijvoorbeeld een regenboogbankje of als gemeente aanwezig te zijn bij de Roze Zaterdag in Zaanstad stellen we sociale normen. Namelijk dat iedereen er mag zijn en mee mag doen.

De komende jaren willen we met de volgende acties aan de slag rondom bewustwording:

- **Stimuleren van dialoog en ontmoeting.** Meer kennis en begrip ontstaat wanneer mensen elkaar persoonlijk (kunnen) ontmoeten. Daarom willen we meer ontmoetingen organiseren tussen verschillende groepen inwoners op verschillende plekken. Dit zijn de groepen inwoners die in het vorige hoofdstuk zijn genoemd, maar natuurlijk ook toegankelijk voor inwoners die hierbuiten vallen. Samen met sociale partners gaan we kijken hoe we dit kunnen vormgeven. Ook vinden we het belangrijk dat hierin ruimte is voor ontmoeting tussen lotgenoten.
- **Interne inclusieagenda.** We zetten intern een proces in gang voor diversiteit en inclusie. We gaan bijvoorbeeld kijken of we meer kansen kunnen bieden aan MBO-studenten, nieuwkomers en andere groepen. We kijken hiervoor ook naar landelijke afspraken. Ook voeren we in alle teams gesprekken over sociale veiligheid en de gedragscodes. We werken dit uit in een interne inclusieagenda.
- **Versterken verbinding Discriminatie.nl.** We betrekken discriminatie.nl bij ons lokale netwerk (zie ook thema 4) om de bekendheid van het meldpunt te vergroten. Dit draagt ook bij aan bewustwording over inclusie en diversiteit bij onze partners.
- **Onderzoek mogelijkheden vergroten inclusie-uitingen.** Voor het stellen van de sociale norm denken we dat het belangrijk is om diversiteit en inclusie nog meer te benadrukken met uitingen en symbolen. Bijvoorbeeld door het verlichten van gebouwen tijdens Paarse Vrijdag of Orange the World. We onderzoeken wat hiervan de kosten zijn en hoe we dit, samen met onze communicatie-uitingen, goed zouden kunnen inzetten. Op basis hiervan leggen we een voorstel voor aan de gemeenteraad.

Thema 3 Vieren van verschillen

We vinden het belangrijk dat in Wormerland iedereen zichzelf kan zijn. We zijn allemaal anders en juist deze verschillen willen we vieren. Dit betekent dat:

- **We als gemeente actief willen uitdragen dat iedereen zichzelf mag zijn**
- **We ontheemden en statushouders een warm welkom willen geven**

Onze acties

Bij thema 2 legden we uit dat we het belangrijk vinden om mee te doen aan uitingen en symbolen. Dit helpt niet alleen voor het veranderen van de sociale norm, maar laat ook zien dat we het als gemeente belangrijk vinden om diversiteit te vieren. Bijvoorbeeld door een regenboogbankje of als gemeente aanwezig te zijn bij de Roze Zaterdag in Zaanstad. Om ervoor te zorgen dat we er blijvend aandacht aan geven dat iedereen zichzelf mag zijn, hebben we een communicatiekalender diversiteit.

De komende jaren willen we met de volgende acties inzetten op het vieren van verschillen:

- **Ontwikkelen welkomspakket statushouders en ontheemden.** We willen een welkomspakket aanbieden aan statushouders en ontheemden. Hierin staat meer informatie over alle voorzieningen en bij welke partners ze waarvoor terecht kunnen. Voor het ontwikkelen van het pakket wordt gekeken bij gemeenten die dit al doen en waarbij de aanpak succesvol is gebleken.
- **Onderzoeken hoe we nog meer zichtbaarheid kunnen geven aan diversiteit.** Bij thema 2 staat dat we gaan onderzoeken hoe we inclusie-uitingen kunnen vergroten. Deze uitingen onderstrepen ook dat we diversiteit omarmen en willen vieren.
- **Stimuleren van dialoog en ontmoeting.** Bij thema 2 staat dat we dialoog en ontmoeting willen stimuleren. Hierbij willen we aandacht houden voor positieve en laagdrempelige manieren van ontmoeting. Het vieren van verschillen kan hier een onderdeel van zijn. Denk bijvoorbeeld aan het vieren van niet Nederlandse feestdagen. Of ontmoeting waarbij eten vanuit verschillende culturen centraal staat.

Thema 4 Monitoren en netwerken

We realiseren ons dat een volledig verbonden Wormerland zonder kansenongelijkheid een mooi doel is. Maar tegelijkertijd ook een ambitie die we niet helemaal kunnen waarmaken. Wat we wel kunnen doen, is de basis voor verbinding sterker leggen dan de basis voor polarisatie, verdeeldheid en kansenongelijkheid. We willen met elkaar in de gaten houden of deze uitvoeringsagenda hieraan bijdraagt. Daarom:

- **Investeren we in een netwerk diversiteit en inclusie**
- **Blijven we kwantitatief en kwalitatief monitoren**

Onze acties

Het doel van deze lokale agenda is dat deze flexibel is en kan worden aangepast aan nieuwe, actuele maatschappelijke situaties. Daarom zijn we van plan om het proces als een cirkel vorm te geven. Met steeds terugkerende fasen van (her)vormen, uitvoeren, terugkoppeling geven en aanpassen. Zo blijven de thema's actueel, kunnen we de voortgang evalueren en spelen we in op nieuwe thema's wanneer de situatie daarom vraagt. Deze aanpak is samengevat in de afbeelding rechts.

Dit kan alleen als we goed in contact staan met ons netwerk en monitoren. We legden een mooie basis voor een netwerk diversiteit en inclusie bij de werksessie in november 2024. Ook hebben we nu al minimaal jaarlijks contact met Discriminatie.nl over de meldingen en activiteiten. In de regio werken we samen tegen intieme terreur en femicide. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld met aandacht voor monitoring. Ook is samen met het netwerk een signaaltafel opgezet om samenwerking te versterken.

Om te kunnen blijven monitoren en netwerken gaan we verder:

- **Kwalitatief monitoren.** Dit doen we door goed te luisteren naar de ervaringen van de inwoners en sociale partners die contact hebben met onze inwoners. We willen weten of de groepen uit hoofdstuk twee merken dat hun situatie is verbeterd. Dit zijn groepen waarvan we weten dat ze vaker te maken hebben met kansenongelijkheid. Ook de sociaal-maatschappelijke partners die hen steunen, moeten deze

verbetering zien. De komende jaren willen we hier terugkerend aandacht aan besteden, Bijvoorbeeld door in samenwerking met onze sociale partners te onderzoeken in welke mate er sprake is van ouderendiscriminatie. Ook voor andere groepen kijken we of onderzoek mogelijk is. Tot slot willen we monitoren of iedereen zich bij de gemeente Wormerland welkom voelt.

- **Kwantitatief monitoren.** We kijken naar de meldingen bij Discriminatie.nl. Discriminatie.nl rapporteert immers alle meldingen die zij binnenkrijgen van inwoners uit onze gemeente voor ervaren discriminatie. Naast deze lokale meldingen is het ook belangrijk dat we de cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Gezondheidsmonitor van de GGD in de gaten houden.
- **Een vervolgbijeenkomst organiseren waar diversiteit en inclusie aan bod komt.** We betrekken hier niet alleen professionals, maar ook vrijwilligersgroepen, sport- en cultuurverenigingen bij. We willen hiermee inclusie en diversiteit bij een nog bredere doelgroep onder de aandacht brengen dan in november 2024. We vragen Discriminatie.nl om een actieve rol op zich te nemen bij de bijeenkomst.

4. Planning van de actiepunten

Hieronder staat de planning voor de komende jaren:

2026	Actiepunt
Q1	Een toegankelijke en gebruiksvriendelijk sociale kaart
	Inclusief bouwen - Begint met het vaststellen van het lokale Volkshuisvestingsprogramma en het woonzorgprogramma.
Q2	Onderzoek inclusieve veiligheidsbeleving (openbare ruimte)
	Ontwikkelen welkomstpakket statushouders en ontheemden
	Interne inclusieagenda
Q3	Onderzoek mogelijkheden vergroten inclusie-uitingen en zichtbaarheid diversiteit
Q4	Programma digitale toegankelijkheid en inclusie
Doorlopend	Concrete stappen om duidelijk en begrijpelijk te communiceren.
	Stimuleren van dialoog en ontmoeting - Verschillende vormen van ontmoeting zijn onderdeel van het project doorontwikkeling bibliotheek. Er is bijvoorbeeld een lotgenotengroep gestart voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel. We onderzoeken hoe we andere activiteiten voor ontmoeting verder een plek kunnen geven.
	Versterken verbinding Discriminatie.nl
	Onderzoek naar ervaringen bij verschillende groepen in het kader van kwalitatieve monitoring
2027	Actiepunt
	Vervolgbijsamenkomst waar diversiteit en inclusie aan bod komt
	Reflectie en monitoring- Op basis van monitoring reflecteren en terugkoppelen over de stand van zaken. Waar nodig bijsturen (zie p.12).

5. Financiën

Deze uitvoeringsagenda zoekt aansluiting bij bestaand beleid en acties en geeft concreet weer welke acties we doen om de kansengelijkheid te verbeteren. De acties betalen we vanuit andere budgetten. Achter iedere actie staat hoe deze bekostigd wordt. Hier kiezen we voor, omdat kansengelijkheid niet op zichzelf staat. Het moet een plek krijgen binnen andere beleidsterreinen. Een aantal acties gaat over het onderzoeken van mogelijkheden of ervaringen. Waarschijnlijk leidt dit tot aanvullende concrete voorstellen waar budget voor nodig is. Deze worden apart voorgelegd aan de raad via de Kadernota.

Actiepunt	Verwachte kosten
Een toegankelijke en gebruiksvriendelijke sociale kaart	Verwachte kosten zijn €2.500. Kosten worden gedekt uit het communicatiebudget sociaal domein of indien niet toereikend de regionale gelden voor laaggeletterdheid & basisvaardigheden.
Stimuleren dialoog en ontmoeting	We zorgen dat ontmoeting tussen verschillende groepen inwoners onderdeel wordt van het nieuwe activiteitenaanbod in de bibliotheek en de Omslag. Kosten worden gedekt uit het programmabudget doorontwikkeling bibliotheek. We kijken wat aanvullend nodig is. Indien hier budget voor nodig is, wordt dit aan de raad voorgelegd.
Opstellen interne inclusieagenda	Kost capaciteit. Is belegd binnen de organisatie.
Ontwikkelen welkomstpakket statushouders en ontheemden	Wordt geborgd binnen het inburgeringsbeleid en bekostigd uit communicatiebudget sociaal domein.

Inclusief bouwen	Is onderdeel van het woonzorgprogramma en het volkshuisvestingsprogramma
Onderzoek inclusieve veiligheidsbeleving (openbare ruimte)	Kost capaciteit. Is belegd binnen de organisatie.
Vervolgbijsamenkomst waar diversiteit en inclusie aan bod komt	Verwachte kosten €2.000. Kan bekostigd worden vanuit de budgetten voor armoedebeleid. Sluit ook aan bij de doelen uit dit beleid.
Onderzoek naar ervaringen bij verschillende doelgroepen	Kost capaciteit. Vinger aan de pols houden kan via ons netwerk en de huidige opdrachten. Indien incidenteel budget nodig is voor specifiek onderzoek, wordt er een voorstel voorgelegd aan de raad.
Stappen duidelijk en begrijpelijk communiceren gemeente	Deze pilot is al begonnen en wordt al betaald vanuit het communicatiebudget sociaal domein.
Onderzoek mogelijkheden vergroten inclusie-uitingen en zichtbaarheid diversiteit	Kost capaciteit. Concrete voorstellen die volgen op het onderzoek en waar budget voor nodig is worden voorgelegd aan de raad.
Programma digitale toegankelijkheid en inclusie	Kost capaciteit. Is belegd binnen de organisatie. Aanvullende kosten die nodig zijn om te voldoen aan wettelijke eisen voor digitale toegankelijkheid worden apart voorgelegd aan de raad.
Versterken verbinding Discriminatie.nl	Nemen we mee bij het organiseren van een vervolgbijsamenkomst. Daarnaast kunnen nieuwe preventie-activiteiten bekostigd worden uit de bestaande subsidie.